

Цифранты цифирин хайнаата

Национальной бырайыагы өлөштө киллери

Алтынань I күгүтөр тын хаһаайчыбыатын кооперациятын тэрийди экспериментин уонна "АПК сайдыыта" национальнай приоритетнай бырайыактааххы киллэрин хардыыларыын туһунан улууһаһалтатын тэрийэтигэр улахан муһунах буолунста. Бу эксперименттэ Сабитин председатели "Туһуу улууһа (оройуона)" МТ дыһалтатын баһылыгын бастаахы сүбүлүүбаччы ННПогэв муһунаа сайын ыһта. Бастатан туран, Николай Николаевичтэспэй үлэ хардыытын билиһиннэрди Чуралчы ууһун үрдүгүн уоксайа 14 кредиттээх кооперативтэ бөлүккэ быһырыһытаттан үлэтэрин саралаабыттан. Бу кредиттээх кооперативтар Хатыһыттан, Бахтантан, Чуралчы салгыһыттан ураты бары бөлүккөргө тэрийлэн үлэтин-хамсыы сыйдылар. Чакыр, Мугудай, Ойулуун, Волтоно кинистэрин кооперативтарга өрдүк үчүгэй көрдөрүүлөххө тэрийэн Николай Николаевичтэспэйтэ. Бу кооперативтарга уоксайа 1462 пайыскаһтар биилэр, биилэр шайдарыгар 3 мүлүйүөтүнэн таһа сууккала-харчыны муһуунаан үлэдиһтэр. Кооперативтар очуларынан дөһөтө кылгас көрүккө бөһүмүрүккөтэ бөһүмүрүккөтэ.

[illegible]

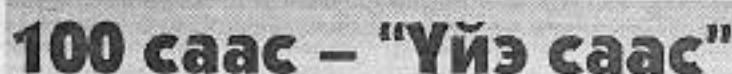
Милки таһмынан Тыва хаһаайыштыытын Министростун тэрийиштинен ыытыллар "Сылгыны рдзее илтиили сайыылары" диген программа чэрчигинен улдуус фондатыннан 12 сыгы хаһаайыштыылар кредиттээбин олохулунна. Чыыппара, Чарнаккытээргитэр сыгы көрөр кооперативтар талды үлээзе эрлээр. Бу программа чэрчигини тугы үдө бара түдөр.

Бийдэл сайшлыктарта тахьсах илгэнэ сайшлыктар илгэн ардмаларыг куугуулын-конкурс бийлгэсхиттэ. Конкурс балаһыанһын атын барьтын туту-стут сайшлыктартай кыайалчаах талышмактаар бийлэр. Бу муунааха конкурс түмүгүн быһаарары В.М.Ядринский, А.В.Андросова, И.Е.Киторова, М.Н.Макарова састааплаах анал хамыһыһыта тэрилтэ. Күннэлэр сайшлыктарга ыагыллыбыт үлэнэ, үүтүрүн кырдуруттун, конкурс балаһыанһын тэбэ тутуспуттарыг ыраатан көрөн түмүгү алыһаы 7-10 күннэртэр дэри таһаараллары куугуулуор.

Алхыст сылта уудуспут дыһалтатыһынан. Эдэр аҕачт десаҥа" дээн комиссия тэрилтэн нэһиликтэртэ-
га тасхан, эдэр бечбаты кылга көрүһүүтүри тэрий-
бэттэрэ. Биллэтин эдэр дьон сүөһү үлэстэргэ сыг-
тардаһа суһа буолан, сүөһү ахсаана биллэрдик кыччы-
ыр кутталыах. Биллэтин урукку комнартан сабыллан
сүөһү көрүүтүтэр үлэстэбит дьон кырдыан үлэтири
кыйбат буолан иһэллэр. Онон сүөһүлөрүн арендага
бирээн атын дьонго, чуотан баһыһыи хаһаайысты-
баларга көрдөрүлөр. Чакыр нэһиликтиттэн "Кэскил"
кредитнэй кооператив уонна "Чакыр" хааччылар ко-
оператив сайыһааччыга СИИ Михайлова үлэтин-хам-
наһык иһинэст быһааныһын туһунан сөгөрбүтэ. Ки-
ни сайын устата Хара Хомустваах сайыһааччы
нэһиликтиттэн дьонун сүөһүтүн иһиллэр
көрдөһүүдүлэрин көрөн-истэп туруорбун эбит. Ону
биллэрээн нэһиликтэһэ кырдыары өтө сүөһүлэрин
аһымэри, кыһынны бирээмэр төһө көрдөрөөрү
Саргылан Ивановага сайааһа түбөрбүтэр
(төбөлөөрүөн 100-тэн таһа сүөһү). Араллалыр
иһин сүөһүтүн сары отун бэйгэ хааччылар эбит уо-
на сүөһү төбөтүтэр 300 салыс, туттарыалар үүттэр 20
% төлөбүтэ дуоһаардаһыттар. Бу салун хамсааһын
сүтүн сылта-сорула дээн сүөһү ахсаанын арыйапат
туһунар үлэһити буолар. Биллэтин кэмгэ хотот бу-
дан, өрөмүөн үлэтин бытан болэм сөгөрбүттар, ула-
арты тартыһар хаалыт. Бу сана хардыһы сарыла-
ры өйөөн, хотон атыһаһалырлар көмөлөһөртө
дээн муннах кыттааччыларга быһаарылтан

Билигний туругунан үүт тугтарынгийн ба-
ланжамнааны "Чурагтай" ТХНХ генералнай ди-
ректора А.Т.Ногошир-аг багданындрда 8300 тонна бы-
зылан ылаалыбгыта тугсан, субсидията бүтэн, үүтү
салхны тугар дуу, тугнат дуу туһунан бонпуруос сы-
тылгык турда. Бу бонпуруос дуустга үүс буолан, ал-
тынны 9 күнүр улуус д-аалтатын мунааһыр
көрүлтүс этэ дин этилэр ксөөрдүлэр. Андрей Тим-
офеевич Мугулайдары ас комбинатын котельнай
уула барх кутталыарын этгэ. Инньэ п-нан бу паров-
ой котельнайы куттал сүһаабаат сиригэр көһөрөтө
балжамнаалдыр эбэт. Маай таһынан Чурагтайгаар
үүт охобутугар уонна буйбуура улахан капиталнай
ооһолон улгэ ыттылгыбытын бэлэттэ.

Наталья ГАВРИЛЬЕВА

Президент Республики Саха (Якутия).
Указ № 517 от 24 сентября 2007 г.

В целях государственной поддержки долгожительства и признавая высокую общественную роль долгожителей в развитии и сохранении морально-этических, духовных и трудовых традиций народов республики и в связи со 100 - летием со дня рождения вручить

ПОЧЕТНЫЙ ЗНАК ДОЛГОЖИТЕЛЬСТВА
РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ) "ҮЙЭ СААС"

Гуляевой Варваре Михайловне, Чурапчинский улус.

Президент РС(Я): В. Штыров.

Республикада киниин сыйларга кырдыаҥастарга болуоту улаатан ийэр. Кырдыаҥастар күнүрүгүр анааһыт декадалар, нэдиэкэлэр улуус зайы тэрилтэн бытылаллар. БИТК-ианы кырдыаҥастарбытыр анааһыт декада Чурапчыга эмэс саҕаланна. Ол күрдүк биһр дьонунаах дьаһалынан 100 саастаах Варвара Михайловна Гуляевага Саха Республикатын Президентэ В.А.Штыров иди баттаан “Үлэ саас” диги ытык бэлиэ бөрүлүгүтү буолла. Манньк бэлиэ Чурапчы киниикс историятыгар соҕотох 100 саастаах киһиэхэ бөрүдүнөө.

Ыйтыж кырдаагы Варвара Михайловна 1907 сыллаахха Мугу-
дай нэһилиэгэр төрөөбүт. Атата Михаил Афанасьевич Пермязов
кэргэнэ күн сириттэн эрдэ барбытын иэниэ 4 орну бэйэтэ
сортотун нитэн таһаартаабыт. “Вүөһүөн” алааска олорбуттар,
күнөөки “Сайдым” колхозка Варвара Михайловна үлэһитинэ
күөрбүт. 1939 сыллаахха Чурапчы кинигэр көһөн кэлэрэн райпо
кэтэх хаһаайыстыбатыгар үлэлээбит. Сирин сайлалыыта 1941
сыллаахха кэргэнэ Гуляев Егор Ильич сирингэ барыһыгар үс
оврокоостор эбит. Уоттаах сарынттан Егор Ильич төнүбүтөх. Ик-
ки улахан оволоро ыалдьан күн сириттэн барбыттарын кэниэ, кы-
ра кыһылынаан аны көһөрүлүү илэтинин муунунан тыһыан, сы-
раллалынаах үлэ үһүтүр түбөһэр. Кэбэйингэ кыһа ыалдьан Чу-
рапчыга эрдэ төнөрүлөр. Майна кэлэн да баран кыраччан ор-
уары тыһыраар ыалдьанан күн сириттэн барар. Улахан дыг
төрөгөнтөн Варвара Михайловна сордох хаалар. Ол да буоллар
үлэ үһүтүр ыалдьан, биеэ тулайыах хаалыт тастыг быраатта-
рыа, балыстарын нигин атахтарыгар туруоран, дыг буолуула-
рын ситиһэр. 1945 сыллаахха Кытаанах нэһилиэгэр көһөн тиий-
эн, Владимирова Василий Семеновичка кэргэн тахсан биеэ орну
төрөпүт. Ылытын сиртгэрээ Тааттар бааллар уонна быр-бааччы
дыах-уот төрүнэн үс орто дыһун дьоннор. Улахан кыыс Татьяна
Васильевна Соловьева пенсияга олорор, сибээс ветерана, улахан
уол Василий Васильевич Владимиров, куоракка бвар, эмиз сибээ-
с ветерана. Кыра уол Михаил Васильевич Владимиров Чурап-
чыга баар. Бэйэтин кэмигэр республика таһынаах спортсмен,
икки төгүлдээх Саха сирин марафонга чемпиона, биллэр
хайыһардыт. Кадровой булуһутунан өр кэмигэ үлэһити баран, би-
лгитин суоллардыар Бу кэмигэр Варвара Михайловна кыра уо-
лутар баар.

Алтынныг икхис күнүтэр "Үйс саас" ыглык бэлэни Улууус баһылыга И.Н.Аммосов Варвара Михайловнага туттарда. Бу сирэз-туомга Чуратчы салинны этин баһылыга И.И.Окопешников, дыз-карзэн отделын салайааччыта М.Т. Ноговидина, социалнай үпхисиниетин специалист Л.А.Голочева, "Сага олох" хаһыат, "Маарыкчаан" телестудия кыттылымы ылдылар. Илюкентий Николаевич эрдэ эттэ, 100 саастаах ыглык кэһибиттүгэр, кини оорулутар, сизгилитэр, чулас дыомутар доруубуяны, дыло багарда. Салинны дыһалтата, социалнай управление бойз-лэрин бэлэстэрин уонна эрдэлэрин тирээртитэр. Варвара Михайловна үйэтин тухары таһаарылаах үлэ үөһүтэр сылдыабыт киби дылаахха сэнэх. Көһөрүүтэ барбытын чуо көпсөөр, дыомун сэргэтин билэ көрө сылдыар. Бал бу сайын оттоһобут. Харда тылылар Варвара Михайловна улууус уонна салинны дыһалтыгар сөптөөх хааччылылаах дыз туруоруота. "Билр эми сизэммин кытта олоруом этэ", - диин кырдыаҥа санаатын эттэ. Улууус уонна олохтоох дыһалтылар, салинны тэриэтэлэрэ аарыма кырдыаҥа баҕа санаатын элүтүгү тыммакка, түмсэн баһаарыы ымаалтара буоллар. Варвара Михайловна курдук үйс сааска тийиэр киби ахсааннаах, оюн ыглык кэһибиттин өлүүххө баар этэ.

А. ЗАХАРОВ

Хайроғыскары:

Варвара Михайловна Гудяева — член-корреспондент АН УССР.

Чуранчы улууһугар 2007 с. оттоохун түмүгэ

Нийслэлийн нутаг дэвсгэрийн нутаг	Хөдөлмөр хийгчдийн тоо, мян	2007 онд өндөрлөх ажлын үйлдвэрлэлийн өсөлт, хувь	Огнолын үйлдвэрлэлийн өсөлт, хувь	Согдох өсөлтийн хувь, хувь	Огнолын үйлдвэрлэлийн өсөлт, хувь				Өсөлтийн хувь, хувь
					СХБ	Баян, хайгуур	Үйлдвэр, хөдөө аж ахуй	Хүнд үйлдвэр	
Амгалан	1627	1400	1600	1580	400	330	850		113
Ариунзавир	1485	1200	1184	1265		360	905		105
Баянгол	1084	1150	1350	1950		750	1200		170
Баянгол	3000	1650	1740	1700		560	1140		103
Баянгол	2433	2500	2391	3650	1850	200	1600		146
Баянгол	1813	1550	2080	1816		600	1200	16	117
Мунгайн	1313	1800	1350	1820	110	451	1255	4	101
Огнолын	3788	2000	2700	3044		1070	1956	18	152
Согдох	1689	2000	2300	2900		1106	1794		126
Сүхбаатар	3632	2700	3500	3150		1772	1378		117
Төвийн	2441	1250	2450	1380		300	1080		110
Хангайн	2864	1700	2200	1950		750	1200		115
Хангайн	2870	1900	2120	1957		507	1450		103
Хангайн	2092	1800	2100	2078	10	716	1346	6	115
Хангайн	2353	2000	2080	2240		1575	615	50	112
Хангайн	2057	1900	2189	2411		561	1835	15	127
Хангайн	1030	2200	2790	2088		249	1839		95
Хангайн			780	700	700				
Хангайн	32571	30200	36904	32679	3070	11857	22643	109	123

М.Г. СИБИРЯКОВ, тыг хаһаайчыстыбатын управлениетын кылаабыннай агронома.

Павел ФЕДОРОВ – СОМОБО,
суруйлааччы, Саха II конгрессун
делегаты.

Хайрханжигалжирхай
тлукы Президент
тосе тугал атар,
туй делегаттары
тлукы зыгана
туй дугана.

1. Мемориалта, 2. Көһөрүллүү кысталыгында А.П. Монастырский - Филиппова.

